

Neculai Costăchescu, profesorul docent ministru al Instrucțiilor Publice

Poate că orașul Huși este mic și neînsemnat pe harta țării, poate că această localitate așezată într-o vale largă înconjurată de dealuri molcome cu pante line, e cunoscută mai ales pentru vinurile sale. Dar Huși nu are doar aromă de Busuioacă! Are arome culturale, științifice, istorice, căci sute de personalități, specialiști de marcă în diferite domenii au descins aici în viața pământească sau în viața profesională. Ei bine, cu peste 300 de personalități are a se lăuda târgul Hușilor!

24 July 2024

Vreo câteva din personalitățile acestei așezări urbane reușit-am și eu a aduce în fața dumneavoastră, de-a lungul timpului amintitu-v-am de D. Cantemir, M. Ralea, Al. Giugaru, Radu Cernătescu, Șt. Dimitrescu, Ioan Neamțu și urma-vor mulți alții în măsura în care rotunjiise-vor ani marcând necesare aniversări sau comemorări. Să fie oare nevoie a ne aminti de pleiadă de oameni ce au făcut cinste acestor locuri? Folosește a ști despre realizările deosebite ale unor personalități locale recunoscute la nivel național sau internațional? Nu am de gând a răspunde la aceste întrebări, ele sunt formulate doar ca semnal de alarmă în calea uitării, tăcerii și indiferenței care duc la pierderea identității locale.

Comparativ cu dimensiunea activității și valorii sale puține lucruri sunt cunoscute despre Neculai Costăchescu. Acest hușean a intrat într-un con de umbră și tăcere încă din timpul vieții, căci a fost o fire retrasă, neagreând popularitatea pe care o merita din plin, așa încât trecerea anilor nu a făcut altceva decât să ajute și mai mult la “rătăcirea” și la “pierderea” sa. Profesor docent în domeniul chimiei, membru de onoare al Academiei Române, ministru al instrucției publice, senator, om de știință, personalitate cultural științifică și politică, adunând atâtea realizări în scurta-i viață, ar fi mai mult decât nedrept a nu scrie câteva fraze despre fiecare etapă a călătoriei sale în această lume. Se naștea în 1876 în Huși, anul și locul nașterii fiind certe. Oarecare neclarități există asupra datei calendaristice, unele surse consemnând ziua de 19 februarie, altele presupunând că fericitul eveniment va fi survenit în preajma sărbătorii din 6 decembrie drept care după obiceiurile creștine pruncul să fi primit numele Sfântului considerat ocrotitor. Ei bine, corectă este prima variantă, provenind din cea mai credibilă sursă biografică, Arhivele Naționale Iași, fondul Universității “Al. I. Cuza” Iași, dosarul cu numărul 614 privitor actele rectoratului(1860-1944). Nu la fel de mult noroc avem când vine vorba de identificarea părinților, așa încât eu te nevoiți a rămâne în zona presupunerii ca fiind posibil, real. Pornind de la informația sigură că tatăl a lucrat în învățământ, găsim în “Istoria Hușilor” în capitolul destinat școlilor numele a doi Costăchescu. În anul școlar 1882/1883 Sava predă la Școala nr. 1 de băieți, ține ore și la Școala nr. 2 de băieți(1889-1890), dar fără menționarea catedrei ocupate care să confirme profesoratul pe o anumită disciplină, rămâne plauzibilă prezența sa în clasele școlare în calitate de învățător. Pentru Mina Costăchescu nu există îndoială, ea activează(în 1883) ca învățătoare la Școala nr. 3 de băieți. Se prea poate ca cele două cadre didactice să fie părinții lui Neculai Costăchescu, după cum este foarte posibil să fie doar rude. Oricum ar fi, micul nostru școlar urmează clasele elementare(1883-1887) la Școala de băieți nr. 1, deosebindu-se de ceilalți colegi de învățatură prin agerimea minții căci deprinde mult mai repede scrisul și cititul, fiind foarte bun și la “comptul cu cifre”, materie căreia îi zicem matematică în zilele noastre. Avea așadar toate calitățile a nu se limita doar la cele patru clase primare obligatorii pe atunci. Studiile liceale le va efectua la Liceul Național din Iași, beneficiind de îndrumarea unor profesori precum Al. Philippide(lb. română), Vasile Teodoreanu(matematică), Dumitru Pastia(geografie), Mihai Tomida(științele naturii). Este elev al colegiului ieșean 7 ani, până în 1894, fapt dovedit de prezența numelui său în ordine strict alfabetică în lista absolvenților anului respectiv. Pașii lui nu se opresc aici, se îndreaptă spre Școala Normală Superioară din Iași, instituție de învățământ desprinsă din Colegiul Național, funcționând sub autoritatea Universității din Iași. Continuatoare a desființatei Academii Mihăilene, această școală pregătea cadre didactice pentru învățământul primar și gimnazial, fiind precursora a liceului pedagogic de mai târziu. Asta justifică pe deplin atât expresia “trece bacalaureatul la Universitatea din Iași” folosită de C. V. Gheorghiu(într-un articol comemorativ în Revista științifică V. Adamachi, nr. 3/1939) cât și a mai des menționări a faptului N. Costăchescu și-a susținut examenul de bacalaureat absolvind liceul ieșean în 1895.

Ce să semnifice însă această decizie de definitivare a studiilor liceale într-o unitate de învățământ ce pregătea cadre didactice pentru școlile din România? Un plus de cunoștințe sau soluție de avarie sugerată de tatăl prevăzător a asigura un viitor sigur în cazul care tânărul nu ar fi fost admis la cursurile unei facultăți? Nu îmi este clar nici care a fost durata de școlarizare(doi sau mai mulți ani), dacă a parcurs-o parțial sau integral, pentru că Anuarul Universității Iași(1896-1897) ni-l arată și elev de Școală Superioară și student al Facultății de Științe. Se prea poate ca universitarul Anastasie Obregia să-l fi remarcat pe normalistul N. Costăchescu și la îndemnul profesorului să fi ținut în școală o serie de strălucite conferințe. Teme precum “Metale alcalino-teroase”, “Teoria atomică”, “Dispersiunea luminii, “Polarizare”, “Elemente din grupa azotului” atrag atenția șefului Catedrei de chimie a

universității din capitala Moldovei. Îmi place să cred că descoperind în tânărul hușean un potențial cercetător, cele două personalități universitare i-au arătat calea de urmat pe tărâmul științei, aducându-l mai întâi ca student al Facultății de Științe. Apoi, apreciindu-i nivelul avansat de cunoștințe în materie, savantul Petru Poni îl va reține ca asistent în cadrul personalului de cercetare al laboratorului de chimie minerală. Aici începe Neculai Costăchescu să lucreze chiar înainte de a fi licențiat, acesta este spațiul în care inițiază o serie de originale cercetări.

Trec doi ani de la terminarea facultății până la susținerea examenului de licență, compus la vremea aceea din probe scrise, orale și practice. Cu atâtea teste, examenul de licență se desfășura cu siguranță pe întinderea mai multor zile, căci proba scrisă evalua cunoștințele la două discipline distincte (fizică, chimie organică sau anorganică), proba practică avea loc laboratoarele de specialitate presupunând efectuarea unui set de experimente de fizică, chimie dar și determinări ale unor minerale. Proba orală viza verificarea noțiunilor dobândite în cei trei ani de studenție, aspiranții titlului de licențiat în științe fizico-chimice fiind chestionați cu precădere din fizică, chimie, mineralogie, cristalografie. Așadar Neculai Costăchescu trece examenul de licență în 1901, iar pentru meritele sale deosebite Petru Poni îl numește la 1 aprilie șef de lucrări.

Sfârșitul anului 1905 aduce obținerea gradului de doctor în științele fizico-chimice. Tema cercetată a presupus ani de muncă, deplasări în teren, prelevare de probe și analiza lor din perspectivă fizico-chimică. “Gazurile cuprinse în sare și în vulcanii noroioși din România”, avea să evidențieze compoziția chimică a zăcămintelor de sare de la Slănic Prahova, Ocnele Mari, Doftana, Târgu Ocna, Meledic (Buzău), în baza analizelor de laborator avea să stabilească prezența metanului, etanului, azotului, oxigenului. Interesantă este detalierea modului de prelevare a probelor de gaz, în recipiente tubulare de sticlă cu închidere ermetică la ambele capete. Supuse cercetării sunt gazele emise la Lunci (Buzău), Ocnele Mari (Vâlcea), vulcanii noroioși de la Buzău, urmărind și identificând prezența aceluiași elemente chimice. Rezultatele sunt prezentate comparativ cu similare la nivel mondial, ceea ce demonstrează că subiectul suscita interes nu doar la noi în țară și arată de asemenea că tânărul cercetător era la curent cu ultimele noutăți, descoperiri din Europa și America. Dar în România anului 1905, N. Costăchescu înregistra două premiere. Lucrarea sa de doctorat reprezenta întâia abordare a unui subiect din domeniul chimiei la nivel național. Fiind și prima teză de doctorat a Facultății de Științe din Iași el devenea cercetătorul cărui i se acorda primul doctorat în chimie la Universitatea din Iași. Și pentru a da mai multă “greutate” titlului obținut, facem mențiunea că președinte al comisiei de examinare a fost profesorul Petru Poni, secondat de Anastasie Obregia și I. Stravolca. Nu lipsit de importanță e că teza de doctorat (105 pagini) avea să fie publicată în același an (poate chiar înaintea susținerii), în Tipografia Dacia, costurile imprimării fiind suportate de Fundația Carol I.

Dornic a efectua cercetări științifice de mare rigurozitate, N. Costăchescu va considera necesară o perioadă de specializare, drept care în septembrie 1906 obține prin concurs o bursă de studii. Din multitudinea de centre universitare europene alege Universitatea din Zürich, profitând de șansa de a lucra și învăța sub îndrumarea profesorilor Alfred Werner (chimist, premiul Nobel 1913) și Charles Eduard Guillaume (fizician, premiul Nobel 1920). Patru semestre lucrează, experimentează în laboratoarele conduse de remarcabilii savanți străini, fiind în mod deosebit interesat a parcurge cursurile de chimie anorganică și chimie analitică. Nu pierde oportunitatea de a-și îmbogăți cunoștințele, adăugând acestor ore de curs și un stagiul de perfecționare în chimia anorganică, după cum nu ezită a colabora cu Werner în realizarea a două lucrări asupra “stărilor complexe”. Evident că beneficiind de asemenea universitari, românul a reușit să

devină veritabil cercetător în ramura chimiei, fiind în acei ani unicul specialist român în domeniul combinațiilor chimice complexe. Totodată facem precizarea că N. Costăchescu a fost și a rămas singurul vasluian care a studiat la Universitatea din Zürich.

Se întoarce la Iași în 1908, unde cu sprijinul lui Petru Poni este numit suplinitor al catedrei de chimie minerală. Pregătește lucrarea de docență(1911) cu specialitatea chimie minerală, devine profesor titular al Catedrei de chimie minerală luând locul mentorului său, depunând jurământul de credință în 5 iulie 1912: “Jur în numele lui Dumnezeu și declar pe onoarea și conștiința mea, credință Majestății Sale Carol I, Regele României și Constituției Țării Mele, de a îndeplini cu sfințenie datoriile ce-mi impune funcțiunea mea, de a aplica legile și a mă conforma legilor întru toate și pentru toți, fără ură, fără pasiune și fără nici un interes direct sau indirect”. Nu știam că ocuparea unei catedre în învățământul superior ar fi avut nevoie de un protocol, ceremonial specific diplomaților! Credință, loialitate față de patrie, îndeplinirea îndatoririlor profesionale, respectarea legilor statului! Auzim și astăzi astfel de angajamente care rămân însă doar la nivel declarativ ceremonios(goală vorbă-n vânt) fără a fi urmate de fapte vizibile și durabile în timp.

În ceea ce-l privește pe N. Costăchescu, jurământul de credință a fost respectat, cercetătorul, profesorul, oșteanul, politicianul muncind cu râvnă pentru binele semenilor săi. Activitatea științifică a fost bogată și înainte și după iulie 1912, nenumărate lucrări fiind publicate în Analele Științifice ale Universității Iași, Revista Științifică V. Adamachi, dar și în reviste străine de specialitate(Chemische Zentralblatt). Rezultatele căutărilor sale științifice se aflau în atenția cercetătorilor din alte centre universitare românești și erau urmărite cu deosebit interes de cercetători străini. Redactarea în limbi de circulație mondială(franceză, germană) nu este întâmplătoare atâta vreme cât studiile sale ajunseseră să depășească sfera de interes național. Lucrările sale aveau caracter de noutate, cercetările sale erau inedite, erau receptate dincolo de granițele țării noastre, în state în care chimia nu se afla într-o fază incipientă, dar ai căror cercetători nu fuseseră capabili să realizeze descoperiri din categoria celor efectuate de sânguinciosul chimist originar din Huși.

Mai buna cunoaștere și valorificare a resurselor minerale ale țării și-a propus prin cercetările sale profesorul Neculai Costăchescu. A cercetat compoziția chimică a “gazoilului” de la Moreni, a analizat compoziția parafinei. A adus sensibile contribuții personale în valorificarea superioară zăcămintelor de sare și de țiței. A studiat influența acidului azotic asupra hidrocarburilor aciclice saturate, prin studiul derivaților obținuți a demonstrat existența izopentanului, a izohexanilor și a unui heptan în petrolul românească. A reușit să izoleze hidrocarburi pure, ceea ce nici un alt chimist nu a mai realizat până la el. Aceste hidrocarburi cu denumiri științifice dificil de explicat au o importanță industrială deosebită, deoarece datorită lor țițeiul și sarea pot fi valorificate la un nivel tehnic superior astfel să se obțină beneficii bănești înzecite față de valoarea ce s-ar dobândi prin vânzarea de țiței și sare în stare brută, neprelucrată. De notat că marile rafinării din întreaga lume cu tehnologii, linii de prelucrare a acestor materii prime au la bază metodele chimice descoperite în laboratoarele universității ieșene de chimistul cu origini hușene.

A întreprins cercetări asupra combinațiilor complexe, experiențele sale de laborator vizând în special fluorurile de vanadiu, de cobalt și nichel, fluorurile complexe de crom, dar și obținerea unor combinații complexe în soluție. Inițiator al cercetărilor asupra sărurilor complexe, preparând o serie de complecși noi, formând o serie de chimiști distinși care au făcut cinste nu doar universității din Iași ci științei naționale, Neculai Costăchescu poate fi considerat fondatorul școlii românești de chimie a combinațiilor complexe. Om de muncă, cu o cultură

vastă, spirit clar, din școală lui a ieșit o pleiadă de elemente de valoare, profesori universitari, chimiști. Nu unul, ci mulți au fost continuatorii direcțiilor de cercetare stabilite de N. Costăchescu, remarcându-se Ghe. Spacu, R. Rășcanu, Antonie Ablov. T. Coșciug, Radu Cernătescu.

Profesor de mare ținută academică, foarte exigent, sever, expunerile sale fiind logice și pline de rigurozitate științifică. Al nostru Neculai Costăchescu se distingea prin erudiție între toți chimiștii din învățământul universitar de specialitate din Iași, îi depășea pe cei din Cluj, București. Lecțiile sale erau strălucite, noțiunile cele mai complicate, dificile avea capacitatea a le expune cu o claritate și un talent didactic impresionant. Era recunoscut și apreciat pentru noua sa metodă de predare, aceea a însoțirii prelegerilor de o serie de mici experiențe (conduse, realizate cu mână de maestru) prin intermediul cărora aducea în fața auditoriului studentesc demonstrația practică a celor relatate în expunerile pur teoretice. Studenți, licențiați, doctoranzi, universitari admirau siguranța gândirii, precizia ideilor, eleganța vorbirii. Nu s-a limitat doar la actul predării, profesorul acesta a luptat mult pentru menținerea învățământului tehnic aplicat de pe lângă Facultatea de Științe, iar când acest învățământ s-a transformat în Școala Politehnică "Gh. Asachi", el a fost ales în unanimitate primul decan al Facultății de Chimie Industrială. Deși bolnav, profesorul ținea o minunată lecție deschidere în toamna anului 1938, ultima lui cuvântare de la catedră...

Anuarul universității (1926/1927) ne arată doar o secvență din viața sa a dăruită muncii de la catedră, iar pentru a avea imaginea de ansamblu multiplicați cu 30, trei decenii de profesorat lucrând zi lumină. Titularul Catedrei de chimie minerală de la facultatea de științe fusese solicitat a ține cursurile specifice și la facultatea de medicină în cadrul căreia funcționa învățământul farmaceutic. Avea deci cursuri de chimie minerală, chimie analitică cantitativă, chimie analitică calitativă pentru două serii distincte de studenți urmând specializări și facultăți diferite (medicină, științe), prelegerile fiind programate în zilele de luni, marți, miercuri ale fiecărei săptămâni. Lucrările practice erau rânduite de luni până joi căci numărul studenților creștea, celor două serii alăturându-se și anul I de la secția tehnologică (a viitorului institut politehnic). Neculai Costăchescu e profesorul care îmbină în mod excepțional teoria cu practica, punând accent pe activitatea practică din laborator. De altfel, în calitate de director al laboratorului de chimie minerală a fost preocupat de reorganizarea și dotarea acestui spațiu pentru a putea oferi condiții de studiu și cercetare. Din punctul său de vedere laboratorul trebuia să corespundă unui îndoit scop: "mai întâi are îndatorirea de a întregi prin practică cunoștințele teoretice căpătate de studenți la cursuri, adică are scopul de a forma profesori care să poată la rândul lor experimenta în fața elevilor, are rolul de a forma chimiștii necesari institutelor de analize chimice și laboratoarelor din fabrici, adică a forma specialiști care conduc și fac să progreseze industria; a doua îndatorire este aceea de a face cercetări științifice, fie de știință pură prin care să se ridice prestigiul țării, fie cercetări științifice aplicate în țară care aduc foloase imediate".

Neculai Costăchescu s-a remarcat de timpuriu și în alte domenii, în afara învățământului și cercetării, dar în strânsă legătură cu acestea. A activat intens în cadrul Ligii Culturale, a fost membru în conducerea secției ce funcționa la Iași, apoi chiar membru al Comitetului Executiv Central al acestei organizații. A aderat la programul de emancipare culturală și unitate a tuturor românilor. A dovedit interes și implicare în problemele majore ale națiunii române, știut fiind faptul că Liga milita pentru înfăptuirea statului unitar, la care de altfel N. Costăchescu a contribuit cu arma în mână. Deși universitar, având grad didactic de profesor și un statut privilegiat, Neculai Costăchescu a răspuns fără rețineri ordinului de concentrare în armată pentru front. Repartizarea la infanterie (cavalerie) în locul serviciului sanitar sau pirotehnic

unde ar fi aplicat cunoștințe din domeniul chimiei se explică prin încadrarea la arma care își efectuate stagiul militar înainte de admiterea la facultate dar și prin deținerea unor frumoase trăsături de caracter precum demnitate, curaj... A dovedit virtuți de erou în timpul primului război mondial, ca oștean comandant de companie, s-a aflat în linia întâi a frontului din Carpații Răsăriteni. Compania a 12-a din Batalionul I, Regimentul 13 Infanterie “Ștefan cel Mare Iași” făcea parte din trupele de acoperire ale Armatei de Nord, aflate sub comanda generalului Prezan. Compania lui Costăchescu trecea granița duminică seara 14 august 1916, staționa la Poiana o săptămână, urmând a ajunge la Oituzul Ardelean, asigurând trecerea în siguranță a trupelor combatante și curățarea zonei de elemente inamice izolate. Unitatea locotenentului Costăchescu a luptat admirabil, având misiuni de cucerire și menținere a mai multor poziții, părăsindu-le doar în urma ordinelor trimise de superiori. Și-a făcut pe deplin datoria, cu un curaj temerar în condiții extrem de grele, adesea incredibile. Schimburi de focuri, boli, dezertări, pierderi de vieți omenești, frig, foame, șase luni intense cu experiențe militare fost-au notate de Costăchescu în jurnalul său. Păcat că nu s-a grăbit, decis să publice în volum de carte însemnările de război, rămas-au uitate într-un sertar al unui birou din laboratorul său și pierdute ar fi fost pe vecie dacă manuscrisul n-ar fi fost descoperit și salvat de profesorul Constantin Cloșcă în 1973. Din cele 524 de pagini au putut fi recuperate doar 340, “Jurnalul de front(1916-1917):Inedit” avea să vadă lumina tiparului abia în 2009, gândurile lui scrise cu mîgălă în puținele ceasuri de tihnă cunoscând hârtia și cerneala tipografică prin grija și eforturile cumulate ale universitarului C. Cloșcă și editurii Ștef din Iași.

După încheierea războiului N. Costăchescu și-a reluat munca la catedră, implicându-se totodată și în viața politică, culturală și de stat. Cariera politică începută la sfârșitul războiului din dorința de reformare pe baze meritocratice a societății românești a început cu înființarea Partidului Muncitoresc, formațiune ulterior fuzionată cu Partidul Țărănesc. În ședința Senatului din 15 iunie 1924 profesorul N. Costăchescu contura o opinie a grupului țărăniștilor, atrăgea atenția asupra caracterului de unitate al școlii, fiind un adept al școlii organizate prin descentralizare. Referitor la școală democratică, N. Costăchescu expunea atunci(pentru prima oară) o viziune filosofică asupra acestui concept conform căruia școala democratică trebuia să cultive în oameni valori precum munca, cinstea, altruismul. Fi-va ministru al educației în guvernul lui Maniu(14 noiembrie 1929 – 6 iunie 1930; 13 iunie 1930 – 9 octombrie 1930), apoi în guvernul lui G. Mironescu(10 octombrie 1930 – 17 aprilie 1931). Pe durata ministeriatului său a încercat să amelioreze situația școlară dezastruoasă din Moldova situată între Prut și Nistru, zonă în care populația română fusese supusă unui aprig proces de deznaționalizare(1812-1918), fiind privată de școli în limba maternă. Sensibil la situația copiilor români de aici, Neculai Costăchescu va cere intensificarea ritmului construirii de școli în mediul rural din județele transputane, dovedind competență și devotament pentru dezvoltarea școlii românești. E greu de stabilit, identificat câte școli s-au ridicat, dar cert este faptul că necesitățile învățământului românesc erau considerabile dacă ținem seama că erau de gestionat unități școlare de toate gradele din 20 de municipii, 51 de comune urbane, 108 comune suburbane, 12628 de sate. A avut în vedere nu doar sporirea numărului de școli, a fost preocupat de asigurarea învățământului general cu învățători temeinic pregătiți profesional, dar și cu abilități de comunicare astfel încât nu amenzile să aducă elevii la școală ci munca de convingere dusă de personalul didactic. Neculai Costăchescu s-a evidențiat prin emiterea unor considerații valoroase privitoare la calitatea școlii românești, referindu-se la necesitatea reformării școlii în general, ministrul aprecia cu temei faptul că: “dacă vrei să ai un învățământ primar bun, o școală secundară sănătoasă, trebuie să începi de sus. În materie de învățământ nu trebuie să ne jucăm cu legile, dacă în orice ramură de activitate se poate face o lege pe care să o poți schimba pe parcurs, în învățământ nu se poate așa ceva. Aici trebuie să aștepți 8 ani ca să poți alege foloasele sau neajunsurile unei legi, ca să poți ști dacă o lege e bună sau rea”! N.

Costăchescu cerea de asemenea ordine în învățământul superior “pentru că de acolo pornește ceea ce trebuie să existe la noi în țară, dragoste și respect față de muncă, de acolo pornește formarea unor suflete și a unor cetățeni așa cum trebuie acestei țări”. Insistând asupra acestei probleme, N. Costăchescu exemplifica: “de acolo de sus, din amfiteatru, va porni mișcarea sănătoasă care să îmbrățișeze tot învățământul până jos...”. Cerea deci învățământ de calitate care să asigure formarea de cadre didactice bine pregătite profesional, capabile să susțină la rândul lor un proces educativ performant în școlile gimnaziale și liceale.

Orașul Iași îi datorează câteva reperi arhitecturale majore, a căror apariție în spațiul edilitar influențat decisiv evoluția învățământului superior de la prima universitate a țării. A iubit mult universitatea din Iași, pe care a ajutat-o ori de câte ori a avut posibilitatea. În mandatul de ministru a susținut începerea construcției noii aripi a universității, astfel încât generosul spațiu creat s-au instalat Facultatea de Drept, Facultatea de Litere și o serie de laboratoare ale Facultății de Științe și ale Politehnicii. A stăruit pentru realizarea unui împrumut susținând extinderea Facultății de Medicină, urmare a eforturilor sale s-a construit aripa dreaptă(spre Spitalul Spiridon) a clădirii, finalizându-se și cu strădania lui Costăchescu sediul actual al Universității de Medicină. O “Acest palat al clinicilor chirurgicale a cărui construcție a început în 1929 și s-a terminat în noiembrie 1932 din inițiativa și nețărmitul sprijin al D-lui Neculai Costăchescu ministrul Instrucțiunii Publice 1928-1931 și prin stăruință neobosită a D-lui prof. dr. Ioan Tănăsescu și prof. dr. Vasile Rășcanu – epitropi ai Casei Sf. Spiridon 1928-1931” stă încruntat în placa memorială, pildă de muncă și devotament în serviciul binelui obștesc.

Nu doar construcții de clădiri universitare, amenajări, dotări de spații noi a urmărit în timpul mandatului său, a ajutat financiar cadrele universitare pentru a-și edita cursurile, știut fiind faptul că tipărirea unui suport de curs presupunea cheltuieli foarte mari, care nu puteau fi acoperite nici de universitar nici de universitate. Fără ajutorul de 100.000 lei, cursul de Analiză calitativă a profesorului Longinescu nu ar fi fost tipărit și multiplicat.

Aflat în fruntea Ministerului instrucțiunilor publice și cultelor a încercat să nu neglijeze nevoile formațiunilor religioase. În România Mare existau 17 episcopate ortodoxe, episcopii catolice, romano-catolica, luterane, calvin, unitariene. foruri specifice cultului mozaic. Neculai Costăchescu a făcut pe cât de dese pe atât de pertinente intervenții în guvern, în urma cărora a izbutit să obțină pentru fiecare dintre acestea fonduri pentru normala funcționare a activităților de cult de pe întreg teritoriul țării. Bunele rezultate obținute ca ministru au contribuit la propulsarea sa, ales fiind în onoranta funcție de președinte al Senatului României(1932-1933). Membru de onoare al Academiei Române devenea în 1936, dar din nefericire boala nu i-a dat răgaz să activeze prea mult. Dispărea un intelectual, o personalitate civică și politică aparținând Iașului, România pierdea în 14 iulie 1939 un exemplu de conștiință românească și dăruire obștească.

Mihaela Ochianu – Biblioteca Județeană “Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

Bibliografie: Liviu Mărghitan, Ioan Mancaș – Membrii Academiei Române originari din județul Vaslui(Editura Multimedia Internațional, Arad, 2006); Gheorghe Iacob – Universitatea din Iași 1860-2010 : Facultăți. Profesori. Școli Științifice(Editura Universității “Al. I. Cuza”, 2011); Revista științifică V. Adamachi(nr. 3/1939); Theodor Codreanu – Istoria Hușilor(Editura Porto-Franco, Galați, 1995); Ziarul de Iași(6 septembrie 2016); Anuarul Universității Iași pe anul 1926-1927; Natura(aprilie,1935); Cercetări istorice(2016); Philohistories(nr. 12/2022); Buletinul Societății de Chimie(nr. 1/2018)